

Néhány megjegyzés Jan Fillonak a „200 éves erdésziskola” cikkére

Nem kis megdöbbenéssel olvastuk Jan Fillonak az ŐFZ-ben megjelent a hradeki erdészeti iskolára vonatkozó cikkét, amelyben olyan megállapításokat tesz, amelyekkel egyetérteni nem lehet, mert nem dokumentálhatók, sőt azokkal ellentétesek.

Vissner (Vizner) Ferenc (von Morgenstern) kamarai erdőfelügyelő hradeki szolgálati helyének elfoglalása után csakhamar megdöbbenéssel látta, hogy az erdei alkalmazottak és a falusiak gyermekei hit- és iskolai oktatás hiányában csavarognak. Ezért egy olyan népiskola megindítására gondolt, amelyben erdészeti oktatás is történjék. Ennek a célnak az elérését és egy tanító fizetésének a biztosítását saját magának, munkatársainak, továbbá barátainak pénzadományai mellett a falu szegény lakosságának szerény hozzájárulása segítették elő.

Így az idézett cikkben helytelen az a megállapítás, hogy „a Magyar Udvari Kamara csekély hozzájárulása miatt Vizner nyilvános gyűlést szervezett és az eredmény Hradek-lykavai lakosoknak köszönhető”.

A rendelkezésre állott pénz lehetővé tette, hogy Vissner egy tanítót, név szerint *Grünwald Györgyöt* 200 forint évi járandósággal szerződtessen. A tanulók erdészeti oktatásának biztosítása végett erdész katekizmust (kátét) állított össze. A tanító valamennyi tárgy tanításánál kiváló eredményt ért el, amit az iskolát vizitáló *Mandich* püspök, valamint *Aczél* protonotárius egybehangzóan állapítottak meg. Erre a dicsőretrre hivatkozva 1796. október 11-én Vissner a magyar Udvari Kamarától pénzügyi támogatást kért. A Kamara a közszéggel iskola építésére és két tanító alkalmazására vonatkozó szerződést kötött, amelyet a király 1797. október 19-én jóváhagyott. A Kamara a szerződés királyi jóváhagyása után annak azonnali végrehajtása végett 3242 forint pénztámogatást biztosított. A hradeki királyi erdőhivatal évi 35 öl tűzfát biztosított.

Az Udvari Kamara az iskola megszervezéséért 1803. augusztus 13-án Vissner részére a király köszönetét tolmácsolta, egyben véleményét kérte, hogy több ilyen hasonló iskola megszervezését hol

tartaná indokoltnak. Ő Máramaroszigetet, Rocskót és Erdélyben Temesvárt ajánlotta.

A hradeki iskola további fejlődését biztosítandó, az iskola tanterülete 1803-ban új oktatási tervet állított össze. Ennél az erdészeti tanítást a népiskola mind a négy osztályában előírták.

Az I. osztályban: „Az erdészettan beosztása, az erdei fák nevei, az erdő fogalma”.

A II. osztályban: „Az erdészeti 1. rész, az erdei fák ismerete 2. nyelven”.

A III. osztályban: „Az erdészeti 2. rész, az erdőtelepítés, az erdei fák helyes ápolása.”

A IV. osztályban: „Az erdőgyűből: a talaj minősége, a faanyag lényeges belső alkatrészei és a legfontosabb fafajok művelése.”

Az összeállított tanterv azt igazolja, hogy a tanítási nyelv a szlovák és a német volt, a magyar nyelvet idegen nyelvként tanították.

A Magyar Királyi Udvari Kamara 1807-ben rámutatott arra, hogy a négy év tartó iskolai oktatásból kikerülő 10-14 éves ifjak az erdei munkáknál még nem voltak alkalmazhatók, amikor pedig felnőttek, a tanultakat elfelejtették. Ezzel Vissner is egyetértett.

Az iskolában folyó oktatás ennek ellenére tovább fejlődött, ugyanis a magánerdő-birtokosoknál és a kamarai erdőbirtokosoknál alkalmazott erdészgyakornokok részére 3 éves szakmai oktatást szerveztek.

Az iskola évi dotációja 4256 forint volt, amiből az Udvari Kamarára 2156 forint teher jutott. A még fennmaradó 2000 forintot a pesti egyetem és a tanulmányi alap fedezte. 1807-ben a Kamara bejelentette, hogy a hradeki iskolát fedezet híján tovább segíyezni nem tudja. I. Ferenc király azonban az iskola további működéséhez ragaszkodott és kötelezte a Kamarát az iskola fennmaradásához szükséges pénzellátmány további biztosítására, ugyanakkor *Duscheck* és *Kalina* kamarai felügyelőket és *Mittelpacher* egyetemi tanárt megbízta azzal, hogy a bécsi Udvari Fővadászmester bevonásával a hradeki iskola végleges tanítási és javadalalmazási tervét állítsák össze és erről annakidején tegyenek jelentést. Erre csak 1811-ben került sor, amikor is a király részére egyöntetűen az iskola megszüntetését javasolták. Ferenc király csak nehezen fogadta el a szakértői bizottság döntését és csak 1815. július 3-án rendelte el annak megszüntetését. Így légből kapott a szerző azon állítása, hogy a hradeki iskola „Magyarország visszindulata” miatt szűnt meg, mert azt szakmai és pénzügyi megfontolások okozták.

Az erdészettörténész is csak okmányokkal (dokumentumokkal) igazolható következtetéseket vonhat le, állapíthat meg és közölhet.

Dr. Kollwenz Ödön

A Magyar Szarvasgombász Kör 1997 tavaszi programja

Az előadások helyszíne: ELTE TTK Növényélettani Tanszék

Előadóterme: Budapest, Múzeum krt. 4/a. IV. emelet

Április 2. 17 óra: Bratek Zoltán: Föld alatti gombákon élő rovarok.

Április 16. 17 óra: Emlékezés dr. Hollós Lászlóra és Szemere Lászlóra. Vendégeink: Babos Lórántné, Kuklis Kálmán, dr. Tóth Sándor.

Április 30. 17 óra: Dr. Balogh Márton: Radiesztézia tudománya és alkalmazási lehetősége a biológiában (például a föld alatti gombák felkutatásában).

Május 14. 17 óra: Megemlékezés László Kálmánról és Misky Mihályról, az erdélyi gombakutatás két kiemelkedő egyéniségéről. A MSZK tavalyi erdélyi expedícióján készült videófilm bemutatása.

Május 28. 17 óra: Klubnap: szakkönyvek bemutatása, nyári programok megbeszélése.

Bratek Zoltán

Figyelem!

A szerzői honoráriumok kifizetésével kapcsolatos rendelkezések miatt szerzőink figyelmét felhívjuk:

A cikk, fotó, grafika stb. megjelenését követően szíveskedjenek a szerkesztőséggel a következő adatokat közölni:

Név

Lakcím

Születési dátum

Adószám (azonosító jel)

Nyugdíjas törzsszám

A beérkezett adatok alapján kötött felhasználási szerződést követően nygyedvenként utaljuk ki a honoráriumokat.

A fentiek 1997. januártól érvényesek!

Maradandót a Honfoglalás tiszteletére

Békés megye valamennyi települése 1100 ingben facemetét kapott a Millicentenáriumi tiszteletére.

A Megyei Képviselőtestület Gazdasági Területfejlesztési és Környezetgazdálkodási, valamint Mezőgazdasági Bizottsága anyagi támogatásával indítottuk el az akciót 1995-ben. Elképzelésünket segítette a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósága szaporítóanyaggal, míg az erdészeti csemetekertek árengedménnyel és szaktanácsadással.

Az ötlet kézenfekvő volt, hiszen megynék aggasztóan kevés erdőstülsége egyre nagyobb egészségügyi, táj- és településvédelmi, nem utolsósorban gazdasági problémák növekedését hozza magával.

Nem írunk elő a településeknek, hogy ültessék, csak annyi kérésünk volt, hogy fasor vagy liget jellegű legyen, együtt maradjon a szaporítóanyag. Általában településvédő fasoroknak, személtérakó helyek takarására, esetenként belterületi fasorok pótlására használták fel. Törekedtünk arra, hogy lehetőleg őshonos, illetve tájhoz fajokot osszunk ki – mint a kocványos tölgy, kőrös, pusztaszil, juhar, szürke és fehér nyár.

A Megyei Önkormányzat még 1993-ban – „Fasorok és erdősavrendszerek visszatelepítésének lehetőségei Békés megyében” – címmel kezdeményezte az egész megyére kiterjedő, az erőszakos tájtalakítás során eltűnt fasorok visszatelepítését a termőföld minőségének védelme érdekében.

Ennek a koncepciónak a tanulmányát az MTA Regionális Kutatások Központja békéscsabai osztálya készítette el az FM Erdészeti Hivatalának anyagi támogatásával.

Mindemellett folytatjuk a millicentenáriumi emlékligetek létrehozását, amely pályázat 2000-ig élni fog, s szeretnénk, ha minél több Békés megyei településen megvalósulna e nemes és maradandó kezdeményezés. 1997-ben 17 település pályázata volt sikeres.

Mindezekkel a konkrét kezdeményezésekkel Békés megye erdőstülsége növelhető, s nem titkolt szándékunk a 3,8%-ot 5-6%-ra növelni megyei szinten, melynek nagy részét a mezővédő erdősavók, fasorok tennék ki.

Békésben létkérdés a fásítás, ahol már komoly egészségügyi problémákat, elsősorban légúti betegségeket okoz a hiánya, s az erdő hármass funkciója környezet- és



Részlet a Feszty körképéből természetvédelmi, közjóléti, gazdasági egyforma érdeként jelentkezik térségünkben.

Kezdeményezéseink – az 1100 fa minden településre – a millicentenáriumi emlékliget, a táj- és településvédő fasorok egy kis propagandát, a településekkel, emberekkel való napi kapcsolatot, a kihasználható lehetőségekről való tájékoztatást is hitvatottak szolgálják.

*Szelekovszky László
főtanácsos*

Előfizetési felhívás

az Erdészeti Lapok a magyar Erdészegylet közlönye című havi folyóirat 1865-ik az az 4-edik évi folyamára.

Azon buzditó pártolás melyben lapunk, főállása három évén át részesült, vállalatunk szükségessége mellett tanuskodik. Ez adja nekünk az erőt hazai erdésztünk és erdészeti irodalmunk előmozdítása érdekében negyedszer is sikra szállani, és t. közönségünket fölkermi hogy ebbeli elég nehéz küzdéseinkben szellemileg és anyagilag pártolni ezentúl is kegyeskednék.

Mint eddig úgy jövőre is erdészeti viszonyainkat fogjuk ösmertetni minden irányban; az erdőtényészítésre, használatra és az erdőgazdaság rendezésére s a t. vonatkozó értekezésekkel t. közönségünknek mindig a tudomány jelen színvonalán fogjuk tartani, és nevezetesen oda hatni lesz iparkodásunk hogy kimutassuk a helyet, mely az erdőgazdaságot a nemzetgazdaságban megilleti, mert ez is csak úgy lehet ép és egészséges ha annak minden egyes részei kellő összhangzásban kezeltetnek és aránylagos figyelemben részesülnek.

Lapunk a magyar Erdészegylet közlönye is lévén, t. olvasóinkat ennek működéséről is folytonos tudomásban fogjuk tartani.

A lap kiadását az úgy iránti érdekből, a tulajdonos költségén 1865-re a magyar Erdészegylet vállalta magára.

E lap ezentúl is havonként minden hó első napjaiban legalább két nyomott ívnyi terjedtségben fog megjelenni. *Előfizetési csak egész évre lehet 5 forinttal a. ó.*

A lap szellemi részét illető minden közelményt ezentúl e cím alatt **Wagner Károlynak az Erdészeti Lapok tulajdonosának, Nagybányán,** – az előfizetési pénzeket pedig mielőbb **az Erdészeti Lapok kiadóhivatalának,** a magyar Erdészegylet titkára kezéhez **Posonyba** kérjük bérmentve megküldeni.

Az erdészegylet azon t. tagjai kik lapunkat mint olyanok kívánják járattani, évi díjuk fejében a különben szokásos 4 ft. helyett 5 forintot – és a kik a magyar lapon kívül az Egylet német közlönyét is birni óhajtják, 7 forintot, az Egylet titkári hivatalának **Posonyban** mielőbb beküldeni sziveskedjenek, minthogy az Egylet választmány közelebbi határozata folytán az Egylet közlönye csak azon tagoknak fog megküldetni kik illetőségeiket előre befizetik.

Poszony, November 1864.

Wagner Károly Diváld Adolf
az Erdészeti Lapok főmunkatárs
tulajdonosa.

Brenner Miklós
felelős szerkesztő.

*A magyar Erdészegylet titkárságának
Posonyban.*

Alolirott (mint Erdészegyleti tag) megrendeli az Erdészeti Lapok 1865-ik évi folyamát (egyszersmind az Egylet német közlönyét is kívánván) miért ide mellékelve küld 5 ft-ot (7 forintot).

*A megrendelő neve és
címe:
" lakása:
Utolsó pósta:
Vármegye:*

Az Országos Erdészeti Egyesület „Játék erdön-mezőn” pályázatának eredménye

A beérkezett pályaműveket dr. Györgyi Erzsébet és dr. Kovács Emese, a „Kiss Áron” Magyar Játék Társaság társelnökei bírálták el. Mint fogalmazták: „Szívünk szerint valamennyi pályázó megérdemelné, hogy egy hétre táborozni menjen.” Sajnos anyagi lehetőségeink ezt nem teszik lehetővé, így a nyári (június 23-július 5.) 2x1 hetes vígánpetendi alkotótáborba nem mindenki jöhet el. Azoknál az intézményeknél, ahonnan több pályamunka érkezett be, zárójelben tüntetjük fel az utaztatható létszámot. A plusz fő a kísérő pedagógust jelenti.

Táborozók:

Körzeti Általános Iskola, Sellye (5+2)

Pálné Gáspár Emília és Kabai Józsefné tanárnők, és Czípor Adrienn, Molnár Anikó, Kabai Zsófia, Papp Éva, Bicskei Éva, Jelics Szabina, Bíró Bernadett, Mátyás Mónika tanulók.

Zrínyi Ilona Általános Iskola, Dombóvár (10+1)

Kovács Ferencné tanár és Boros Gizella, Potocska Katalin, Majer Júlianna, Dobszai Veronika, Kucsár Diána, Kerényi Szabina, Ávár Zolt, Király András, Rác-Szabó Gábor, Kovács István tanulók.

Széchenyi Ált. Iskola, Bonyhád (1+1)

Dudás Olga,

valamint Papp Katalin Székelyudvarhely (Hargita megye), Kis Anita, Sopron. Jakab Rozália, Farkaslaka (Hargita megye), Perczel Zsófia, Szentés, Bartos Krisztina, Szentkatolna (Kovácsna megye), Gergely Orsolya, Kézdiszentlélek (Kovácsna megye), Németh Györgyi, Szolnok, Buczkó Katalin, Budapest.

Könyvjutalmat, oklevelet nyertek:

Pál utcai Óvoda, Hódmezővásárhely, Kardos Szilvia és Tóthné Kristó Ágnes óvónők.

Tinódi Lantos Sebestény Általános Iskola, Eger: Liktor Csaba.

Napközi Otthonos Óvoda, Budapest: Kún Istvánné, Fóris Istvánné és Szabóné Karácsony Hajnalka óvónők.

Mészáros Viktória, Fehérvári Barbara, Lukácsi Mercedesz, Lakatos Petra, Magyar Letti, Ollé Brigitta, Horváth Bea, Geráth Norbi óvodások.

Kristó Tibor, Csíkszereda, István Lajos, Korond, Sarkadi-Nagyné Sántha Zsuzsanna, Győr, Irmes István, Tatabánya, Répási Márta, Debrecen,

Honvéd Óvoda nevelőtestülete, Pápa: Horváth Istvánné, Nagydorog, Markó Éva, Pilismarót, Fejes Imréné, Budapest, Szathmári Sándorné, Pilismarót, Ifj. Kapi Béláné, Budapest, Kovács Károly, Karcag, Éder Lászlóné, Baumgartner Árpádné, Nagyatád, Juhász Józsefné, Mészáros Ágnes, Valkó.

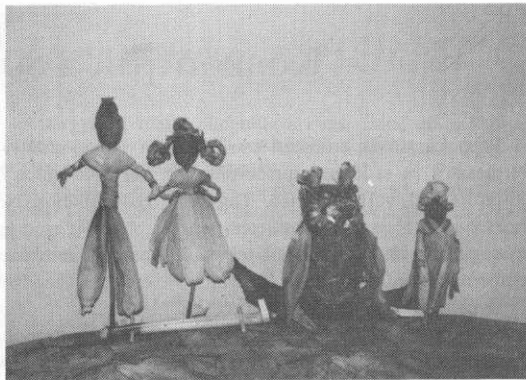
A jutalmakat postán küldjük ki.

Fontos!

A táborozási lehetőséget nyerteket kéri a Szerkesztőbizottság, jelezzék, hogy a június 23-tól július 5-ig tartó időpontban a 2x1 hét közül melyik a megfelelőbb. A kétszer egy hetet a visszaigazolás alapján osztjuk be.

Köszönjük a pályamunkákat, és további természetszerető munkálkodást kívánunk.

Az „Erdészeti Lapok” Szerkesztőbizottsága



KISS ÁRON MAGYAR JÁTÉK TÁRSASÁG

Schmotzer András úrnak,
az Országos Erdészeti Egyesület elnökének

Tisztelt Elnök Úr!

A múlt évben a sajtóból értesülve az Erdészeti Lapokban meghirdetett „Játék erdön, mezőn” című pályázatról, kapcsolatot kerestünk a lap főszerkesztőjével. Felkérésére részt vettünk a beérkezett pályamunkák értékelésében.

A kedvező együttműködési tapasztalatok nyomán szívesen ajánljuk együttműködésünket hasonló vállalkozásokhoz, amelyek egyaránt szolgálják az erdő, a természet értékeinek megismertetését a felnövő generációval, a játéka, a gyermek legkedvesebb és leghasznosabb tevékenységén keresztül.

Tisztelettel:

dr. Györgyi Erzsébet	Kovács Emese	Haider Edit
társelnök	társelnök	soros elnök

Erdői iskola Solingenben

Rousseau is megirigyelhette volna azt a meghitt természeti környezetet, amelyben a Biologische Station Waldshul Solingen működik. Központi szerény méretű épületében tanulószoba, könyvtár, iroda, foglalkoztató, konyha, nyolcágas hálószerkezet, zuhanyozók vannak berendezve. Természetes anyagok felhasználásával kissé kiépített, természeti értékekben föltöbb gazdag erdei környezetbe eszményi feltételeket biztosít az erdő, a vad, az állat- és növényvilág megfigyeléséhez, az ilyen ismeretek játékos és élményszerű elsajátításához. A célcsoportok: óvodák, mindenfajta alap- és középfokú iskolák tanulói, tanárok, gyakorlatvezetők, népfőiskolák, természet iránt érdeklődő csoportok, más biológiai állomások munkatársai.

Az elsajátítás módszere – amint azt dr. Claudia Marx Couame biológus, tanár elmondta – biológiai és ökológiai ismeretek közlése, diákon, tablón való szemléltetéssel; kirándulások, ennek keretében terepgyakorlatok, fajok meghatározása, egyszerűen élményorientált tanulmányok.

A témákból: az erdő életközösségei, az erdő szerepe, fák, gombák, az erdő vadjai, az erdő és a víz, biológiai vízvizsgálat, kétléltek, rovarok, az őszi természet, a vad télen, erdei rali, gyógynövények és sok-sok kirándulás.

Az erdei iskola csak természetes anyagokból készült „kerti berendezései”, faasztalai, madármegfigyelői, pergolái, gyógynövényzártója stb. kellemes, a civilizációt felejtető környezet, amelyben senki sem gondol arra, hogy ő most tanul. Önfeledt játszódásra, igazi természeti életmódra van módjuk az „éppen aktuális” gyermek vagy felnőtt tanulóknak.

(Környezetvédelem 1996/12.)

Köszöntjük a 80 éves Papp Lászlót

Papp László az erdészeti csemete-termesztés és erdészeti meteorológia kutatójaként vált ismertté. Tegyük hozzá: a kötelességét becsületos pontossággal és fáradhatatlanul teljesítő embernek is mindig mintaképe volt.

Ilyennek kellett lennie már aprócska gyerekkorától kezdődően is. Szüleit korán elvesztette, édesapja az első háború harterein veszett oda, édesanyja pedig nem sokkal utána, 7 éves korában hagyta árván fiát. Gyerekkora, gimnáziumi évei árvaházakhoz kötődtek, mindig jeles bizonyítványt kellett szereznie ahhoz, hogy tanulhasson. Becsülettel megtette. Egyetemi éveiben is magának kellett az anyagiakat előtérmentenie. Szőlőt préselt, ha volt rá lehetőség vagy egyéb munkát végzett, csakhogy egyetemi diplomás ember lehessen. 1943-ban szerzett erdőmérnöki oklevelet.

Rövid erdélyi szolgálat után a háborút követően Balmazújvárosban lett erdőgondnok. Nevéhez fűződik a hortobágyi térség egyik legféltettebb természeti értékének, az újszentmargitai erdőnek megőrzése 1945-ben. Az évszázados földéhségtől vezetett emberek nagy csoportja készült kivágni ezt az erdőt. Az akkor cingár alkatú, kis termetű ember igazga tudatában állt ki eléjük és az igazság erejével tudta a többtucatnyi, birtokolni szándékozó fejszcs hadat meggyőzni és távozásra készíteni.

Kutatóként behatóan foglalkozott a burkolt gyökerű fenyőcsemete-termesztés lehetőségeivel, a főliaházás csemetetermesztéssel, valamint a nemesített akácfaajták elszaporításával. Ebben a munkában volt hasznára meteorológiai jártassága, alapos mikroklímológiai mérésekkel járt utána, ho-

gyan lehet az új eszközökkel élni. Ő volt az első, aki csemetekerti üzemtervet is készített. Kutatási eredményeinek részletes felsorolásához sok oldalra lenne szükség, itt elégedjünk meg annyival: maradandót alkotott. Értékes munkásságot hagyott a nyomában járóknak.

Két évtizeden keresztül laktam az övé feletti lakásban. Nyári napokon, amikor az ablak nyitva volt, nem egyszer hallottam jókedvű nótázását. Pedig alkoholt soha nem fogyasztott. Ez a nótás kedv akkor apadt el, amikor feleségétől is meg kellett válnia és családij gondjai elvették ettől a kedvtől.

Elérte a 80. évét és az alkalommal a szakma nevében szívből köszöntjük.

A jó Isten adjon neki még sok évig jó egészséget és hozza meg újra a nótázó kedvét is.

Dr. Szodfridt István

Lánctalpas traktoralkatrészek vására

T-100, T-100 M, T-130, DT-75 típushoz

Fenti típusokhoz elfekvő alkatrész-raktárkészletek felvásárlása.

Megbízásos alapon lánctalpas gépek adásvétele.

Címünk: AGRO-CIVIS BT.

4030 Debrecen,

Monostorpályi út 29.

Telefon: (52) 348-581.

Telefon/fax: (52) 349-543.

Mobil: (30) 437-295,

(30) 281-216.

Növekvő erdőtelepítési kedv

Kovács Jánosné, a Debreceni Erdőfelügyelőség osztályvezetője egy tanácskozáson ismertette a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei erdőtelepítések rövid történetét. Ebből kiderül, hogy 1970 és 1990 között évente átlagosan 1053 hektáron végeztek ilyen munkát, majd a telepítések új lendületet kaptak. 1991-ben 1443 hektáron, 1992-ben 1844 hektáron telepítettek erdőt. Érdekes megfigyelni, hogy 1993 óta megjelentek a magánerdő-tulajdonosok is. 1993-ban még óvatosan csak 63 hektáron telepítettek, de 1996-ban az 1896 hektáryi területből 1440-en a magántulajdonosok telepítették az erdőket. Kovács Jánosné azt prognosztizálta, hogy 2-3 év múlva a telepítések területe elérheti az évi 2500 hektárt is. Megnyugtató, hogy a NYÍRERDŐ Rt. megléte biztosítja a megfelelő tervezőt, kivitelező kapacitást, a megfelelő számú csemetét. Az államerdészet mellett magánvállalkozások is bekapcsolódnak az erdőtelepítésekkel kapcsolatos munkákba.

Nagy területű őserdő Görögországban

A bulgár-görög határvidéken Frakto néven ismert, 600 ha kiterjedésű őserdőről számolnak be a Schweiz, Z. Forstwes. 1996. 12. számában (971-984. o.). A bükkből, jegenye- és lucfenyőből álló őserdő a közép-európaihoz hasonló összetételű és megjelenésű. Hektáronként 1300-1400 m³ élőfakészlettel rendelkezik. Ebből 250-300 m³ elhalt állapotban van. Az őserdő erős faji és szerkezeti változatosságot mutat. Jellemzőit a közép-európai hasonló erdők kezelésének meghatározása miatt tartják érdemesnek tanulmányozni.

(Ref.: dr. Bidló A.)